

HIỆP ĐỊNH THƯƠNG MẠI TỰ DO VIỆT NAM - VƯƠNG QUỐC ANH CHÍNH THỨC CÓ HIỆU LỰC

Ngày 01/05/2021, Hiệp định thương mại tự do giữa Việt Nam và Liên hiệp Vương quốc Anh và Bắc Ai-len (UKVFTA) đã chính thức có hiệu lực. Với nỗ lực duy trì quan hệ thương mại song phương sau khi Anh rời khỏi EU, Việt Nam và Anh đã tích cực đàm phán và ký kết Hiệp định UKVFTA vào ngày 29/12/2020. Hiệp định có hiệu lực tạm thời từ ngày 01/01/2021, ngay sau khi FTA giữa Việt Nam và EU (EVFTA) không còn áp dụng với Anh nữa, nhằm không làm ảnh hưởng tới thương mại giữa Anh và Việt Nam. UKVFTA chính thức có hiệu lực là một sự kiện quan trọng đánh dấu sự khởi đầu tốt đẹp trong quan hệ thương mại song phương Việt Nam – Vương quốc Anh sau khi nước này rời khỏi EU.

Nội dung Hiệp định

UKVFTA được đàm phán dựa trên nền tảng các cam kết trong EVFTA nên về cơ bản gần như toàn bộ các cam kết về hàng hóa, dịch vụ, mở cửa thị trường đầu tư trong EVFTA vẫn được kế thừa trong UKVFTA với một số điều chỉnh cho phù hợp với mối quan hệ thương mại song phương giữa Việt Nam và Anh. Hiệp định gồm 9 điều khoản; 01 Phụ lục sửa đổi một số điều của lời văn EVFTA; 01 thư song phương trao đổi giữa Việt Nam và Anh; 01 Nghị định thư về quy tắc xuất xứ và 02 Bản Chú giải.

Cũng giống như EVFTA, UKVFTA là một FTA thế hệ mới với tiêu chuẩn cao và mức độ tự do hóa mạnh. UKVFTA có phạm vi cam kết rộng, bao trùm các khía cạnh thương mại đầu tư truyền thống (như mở cửa thị trường hàng hóa, dịch vụ, đầu tư...) và mới (như mua sắm công, doanh nghiệp nhà nước, chính sách cạnh tranh...). UKVFTA cũng bao gồm các cam kết về các khía cạnh phi thương mại nhưng có liên quan chặt chẽ tới thương mại và có ý nghĩa đặc biệt cho sự phát triển thịnh vượng và bền vững giữa hai nền kinh tế (như lao động, môi trường, trách nhiệm xã hội...).

Về thương mại hàng hóa, Anh cam kết sẽ xóa bỏ 85,6% số dòng thuế cho hàng hóa của Việt Nam ngay khi Hiệp định có hiệu lực (từ 01/01/2021), xóa bỏ đến 99,2% số dòng thuế từ 01/01/2027, và 0,8% số dòng thuế còn lại sẽ được hưởng hạn ngạch thuế quan (với thuế nhập khẩu trong hạn ngạch là 0%).

Với các cam kết này, nhiều sản phẩm thế mạnh của Việt Nam như thủy sản, hoa quả, cà phê, gạo, dệt may, đồ gỗ... sẽ có lợi thế khi tiếp cận thị trường Anh, đặc biệt khi dư địa của thị trường này vẫn còn rất lớn cho xuất khẩu của Việt Nam.

Chẳng hạn như, theo UKVFTA, các sản phẩm tôm của Việt Nam xuất khẩu sang Anh sẽ được xóa bỏ thuế quan còn 0% ngay sau khi Hiệp định có hiệu lực (mức thuế MFN hiện hành Anh đang áp dụng với các sản phẩm tôm dao động từ 12-20%). Hơn 94% trong tổng số 547 dòng thuế rau quả của Việt Nam cũng sẽ ngay lập tức được hưởng mức thuế suất ưu đãi UKVFTA 0%, giúp cho nhiều đặc sản của Việt Nam như vải, nhãn, chôm chôm, thanh long, dưa, xoài... có thêm lợi thế tiếp cận thị trường Anh trong bối cảnh các nước đối thủ cạnh tranh như Brazil, Thái Lan, Malaysia... đều chưa có FTA với nước này. Ngoài ra, việc UKVFTA loại bỏ thuế quan ngay (42,5% số dòng thuế) hoặc theo lộ trình (2 đến 6 năm) đối với các sản phẩm dệt may của Việt Nam sang Anh cũng hứa hẹn gia tăng giá trị xuất khẩu các mặt hàng này sang một thị trường tiềm năng mà hiện mới chiếm chưa tới 3% tổng kim ngạch xuất khẩu dệt may của Việt Nam...

Thực thi của Việt Nam

Ngày 18/05/2021, Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Kế hoạch thực hiện Hiệp định UKVFTA nhằm phân công nhiệm vụ, trách nhiệm cho các cơ quan, tổ chức liên quan trong việc rà soát và sửa đổi pháp luật thực thi UKVFTA, tuyên truyền, phổ biến thông tin Hiệp định, triển khai các hoạt động nhằm nâng cao năng lực cạnh tranh và phát triển nguồn nhân lực để tận dụng các cơ hội từ Hiệp định... Cùng với đó, một số văn bản thực thi UKVFTA đã sớm được ban hành nhằm giúp các doanh nghiệp kịp thời tận dụng FTA này để xuất nhập khẩu hàng hóa với thị trường Anh.

Các văn bản thực thi UKVFTA ban hành trong 6 tháng đầu năm 2021

1. Công văn số 809/BKHDT-PC của Bộ Kế hoạch và Đầu tư ngày 09/02/2021 hướng dẫn áp dụng tạm thời Hiệp định UKVFTA
2. Nghị quyết 31/NQ-CP của Chính phủ ngày 12/03/2021 về việc phê duyệt Hiệp định Thương mại tự do giữa Việt Nam và Liên hiệp Vương quốc Anh và Bắc Ai-len
3. Quyết định 721/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ ngày 18/05/2021 về việc phê duyệt Kế hoạch thực hiện Hiệp định UKVFTA
4. Nghị định 53/2021/NĐ-CP của Chính phủ ngày 21/05/2021 về Biểu thuế xuất nhập khẩu ưu đãi của Việt Nam để thực hiện Hiệp định UKVFTA giai đoạn 2021-2022
5. Thông tư 02/2021/TT-BCT của Bộ Công Thương ngày 11/06/2021 Quy định Quy tắc xuất xứ hàng hóa trong Hiệp định Thương mại tự do giữa Việt Nam và Liên hiệp Vương quốc Anh và Bắc Ai-len

Quan hệ thương mại giữa Việt Nam và Anh kể từ khi EVFTA và UKVFTA có hiệu lực

Anh là một trong những đối tác thương mại lớn nhất và quan trọng nhất của Việt Nam tại thị trường châu Âu. Trong vòng một thập kỷ qua, xuất khẩu hàng hóa của Việt Nam sang thị trường Anh có sự gia tăng đáng kể, từ mức 1,68 tỷ USD năm 2010 lên 4,95 tỷ USD năm 2020 nhưng giá trị kim ngạch vẫn còn rất khiêm tốn, và nhập khẩu từ Việt Nam chỉ chiếm không quá 1% trong tổng kim ngạch nhập khẩu mỗi năm của Anh. Do đó, UKVFTA được kỳ vọng đem lại nhiều lợi ích cho thương mại song phương giữa hai nước, đặc biệt khi dư địa tăng trưởng cho hàng hóa Việt Nam ở thị trường Anh còn rất lớn.

Trên thực tế, trao đổi thương mại giữa Việt Nam và Anh đã có sự gián đoạn sau sự kiện Anh rời khỏi EU vào 31/01/2020 và dịch bệnh COVID-19 bắt đầu bùng nổ ở cả Anh và Việt Nam, khiến cho xuất khẩu hàng hóa của Việt Nam sang Anh liên tục giảm trong những tháng đầu năm 2020. Tuy nhiên xuất khẩu đã có sự cải thiện từ khi EVFTA có hiệu lực từ ngày 01/08/2020 (dù đã rời khỏi EU từ 31/01/2020 nhưng EVFTA vẫn được áp dụng với Anh cho tới hết giai đoạn chuyển tiếp). Theo số liệu thống kê của Bộ Công Thương, trong 5 tháng (tính từ 01/08/2020 đến hết năm này), kim ngạch xuất khẩu Việt Nam sang Anh đạt 2,29 tỷ USD, chỉ giảm 8% so với mức giảm 18% 7 tháng đầu năm 2020.

Trong 6 tháng đầu năm 2021, mặc dù EVFTA hết hiệu lực với Anh, nhưng với việc UKVFTA có hiệu lực tạm thời từ 01/01/2021 đã kịp thời thay thế Hiệp định này, giúp cho xuất khẩu hàng hóa của Việt Nam sang thị trường Anh gia tăng đáng kể, đạt 2,85 tỷ USD, tăng trưởng 27,28% so với cùng kỳ năm trước. Như vậy, xuất khẩu hàng hóa của Việt Nam sang Anh đã có sự tăng trưởng trở lại, cho thấy hiệu quả tích cực từ Hiệp định UKVFTA ngay trong bối cảnh dịch bệnh COVID-19 đang tác động mạnh đến thương mại toàn cầu.

Tuy nhiên, để xuất khẩu sang thị trường Anh các doanh nghiệp Việt Nam cũng phải đối mặt với không ít thách thức từ những yêu cầu cao về chất lượng hàng hóa của người tiêu dùng, những yêu cầu khắt khe về vệ sinh an toàn thực phẩm, về bao gói, ghi nhãn hàng hóa và các tiêu chuẩn kỹ thuật khác mà UKVFTA không giải quyết được. Lấy ví dụ đối với các sản phẩm rau quả xuất khẩu vào Anh sẽ phải tuân thủ các quy định liên quan đến loại thuốc bảo vệ thực vật được sử dụng và dư lượng cho phép trên sản phẩm rất thấp. Những quy định này của Anh đã khó đáp ứng lại thường xuyên thay đổi khiến doanh nghiệp phải tìm hiểu và cập nhật thường xuyên thì mới có thể thâm nhập thị trường này.

Tóm lại, UKVFTA có hiệu lực đã mở ra cơ hội lớn cho các doanh nghiệp Việt Nam tiếp cận thị trường Anh, tạo ra lợi thế so với các đối thủ cạnh tranh của Việt Nam hiện chưa có FTA với Anh (trong ASEAN ngoại trừ Việt Nam và Singapore, các quốc gia khác chưa có FTA với Anh). Do đó, các doanh nghiệp cần tìm hiểu kỹ nội dung cam kết của Việt Nam và Anh trong UKVFTA, cũng như các quy định và yêu cầu về xuất nhập khẩu của thị trường Anh, để có thể tận dụng tối đa các lợi ích của Hiệp định tăng cường trao đổi thương mại với một trong những nền kinh tế lớn nhất ở khu vực châu Âu này. ■